
TAZMİNAT TALEPLERİ BERLİN'İN PEŞİNİ BIRAKMIYOR

12.10.2018

Deutsche Welle (11 Ekim 2018)

Yunanistan'ın İkinci Dünya Savaşında Nazi Almanyası tarafından işlenen suçlarla ilgili Aralık ayında 300 milyar euroluk tazminat talebinde bulunması bekleniyor. Polonya'da da 740 milyar euroluk tazminat talebi gündemde.

Tazminat talepleri on yıllardır Almanya ile Yunanistan arasındaki ilişkilerde sıkıntı yaratıyor. Almanlar İkinci Dünya Savaşında işgal ettikleri Yunanistan'a büyük acılar yaşatmışlardı. Yunan resmi verilerine göre işgalde 300 bin kişi ölmüştü. İşgalciler ekonomik bakımdan Yunanistan'ın kanını emmişler, dönerken de altyapısını tahrip etmişlerdi. Nazi Almanyası Yunan Merkez Bankası'na zorla bugünkü değeriyle 10 milyar euroluk tahvil satmıştı. Bu para günümüze kadar geri ödenmedi.

Buna rağmen savaş tazminatı Almanya açısından söz konusu sayılmıyor. Hükümet sözcüsü Steffen Seibert Deutsche Welle'nin konuyla ilgili sorusunu, "Bizim tutumumuza göre Almanya'nın tazminat ödemesi ile ilgili konu hem yasal, hem de siyasi olarak nihai bir şekilde düzenlenmiştir. Bizim tutumumuzda bir değişiklik yok" diye yanıtladı. Almanya hükümeti konu gündeme geldiğinde iki anlaşmaya işaret ediyor. Berlin yönetimi 1960 yılında diğer Avrupa hükümetleri ile varılan mutabakat doğrultusunda 115 milyon mark ödendiğini ve "geliştirilen kapsamlı tazminat sisteminden Yunanistan'ın da yararlandırıldığını" söylüyor. Berlin aynı zamanda 1990 yılında iki Alman devletinin birleşmesinin ardından imzalanan iki artı dört anlaşmasında "başka bir tazminatın söz konusu olmadığına" yer verildiğini hatırlatıyor.

300 milyar euroluk talep yolda

Alman hükümetinin sözcüsü basın konferansında Yunan tarafının tazminat konusunda girişimde bulunmadığını da söyledi. Oysa "yeni" girişim olmadığı ifadesi daah doğru olurdu. Çünkü Atina yönetimi yıllarca konuyu gündeme taşımış ve borç krizinin doruğa çıktığı 2015 yılında Tsipras hükümeti savaş tazminatı taleplerini bir kez daha dillendirmişti. Yunanistan'ın konuyu yeniden açması beklenebilir. Dışişleri Bakanı Nikos Kotzias Eylül sonlarında Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas ile buluşmasının ardından yaptığı açıklamada "Tarihi bakımdan doğru olan uygun zamanda, doğru yoldan ve tam saatinde ele alınmalıdır demişti. O saatin Aralık ayında geleceği tahmin ediliyor. Yılın son ayında tazminat komisyonunun raporu Yunan parlamentosunda genel kurula sunulacak. Yunanistan'ın Almanya'dan 300 milyar euro dolayında tazminat talep etmesi bekleniyor.

Yunanistan'ın tazminat talebini kabul ettirme şansı olup olmadığına gelince. Devletler hukuku uzmanı Profesör Ulrich Battis Deutsche Welle'nin bu konudaki sorusunu, "Yunanistan çok kereler ulusal ve uluslararası mahkemelere başvurdu ve başarılı olamadı. Ama hiç şanslarının olmadığını da söyleyemem diye yanıtladı.

Eski Almanya Federal Cumhuriyeti'nin 1950'li yıllarda galip devletlerle imzaladığı borç anlaşmasında tazminatlar konusunun nihai barış anlaşmasında düzenlenmesi öngörülüyordu. Profesör Battis, birleşme sırasında Almanya'nın bilinçli olarak barış anlaşması imzalamaktan imtina ettiğini, dolayısıyla iki artı 4 anlaşmasında karar kılındığını söyledi. Devletler hukuku uzmanı Almanya'nın bu anlaşmadan kaynaklanan pozisyonunu "Barış anlaşması olmadığı için bir şey alamazsınız şeklinde özetliyor. Battis, Yunanistan Başbakanı Tsipras'ın öne sürdüğü gibi "hukuki hilelerin" söz konusu olmadığını, katılan bütün tarafların anlaşmayı onayladığını ve Almanya'nın anlaşma metnini dikte etmediğini söyledi.

Emsal yaratma endişesi

Berlin hükümetini Yunanistan'ın taleplerinden ziyade emsal yaratma ihtimali ilgilendiriyor. Yunanistan'a tazminat ödendiği takdirde onlarca savaş düşmanı ve işgal edilmiş ülkenin de Almanya'dan tazminat talep etmesi söz konusu olabilir. Polonya'da da tazminat istenmesiyle ilgili girişimlerin başlatıldığı biliniyor. Hatta Yunan ve Polonya tazminat komisyonları Almanya üzerindeki baskıyı artırmak için birlikte çalışıyorlar. Yunan parlamento komisyonunun başkanı Triantafyllos Mitafides ve Polonya'daki komisyonun başkanı Arkadiusz Mularczyk Deutsche Welle'ye yaptıkları açıklamada görüştükleri haberinin doğru olduğunu açıkladılar. Mularczyk "Yunanistan'da hazırlanan rapordan yararlandıklarını ve kendi raporlarının çok daha esaslı olacağını" söyledi.

Polonyalı komisyon üyeleri Atina'daki temasları sırasında Distomo katliamının kurbanlarını temsil eden Yunan avukatlarıyla da görüştüler. Alman SS birlikleri 1944 yılında Distomo köyünde aralarında kadın, çocuk ve yaşlıların da bulunduğu bin 800 kişiyi katletmiş ve köydeki evleri yakmıştı. Bir Yunan mahkemesi 1997 yılında Almanya'nın 40 milyon euro tazminat ödemesini hükme bağlamış, ancak Almanya kararı ret etmişti. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvuru da geri çevrilmişti. Arkadiusz Mularczyk "Polonya'da Distomo'nun akıbetine uğramış bin köy olduğunu" belirtiyor.

Polonya da tazminat talepleri için harekete geçti.

İç politikada getirisi olan bir konu

Polonya'nın talep ettiği tazminat da buna göre çok daha yüksek. Meclis özel komisyonu tazminat tutarını 740 milyar euro olarak açıkladı. Arkadiusz Mularczyk meclis raporunu 2019 başlarında kamuoyuna sunacaklarını duyurdu. Polonya'nın resmen tazminat talebinde bulunup bulunmayacağı o zaman belli olacak.

Atina ve Varşova yönetimleri Almanya'nın baskı karşısında konuyu görüşmeye razı olacağına

güveniyor. Almanya'nın meseleyi kişisel düzeyde çözmek isteyebileceğini belirten Arkadiusz Mularczyk ilerleme sağlanamadığı takdirde "konuyu birlikte uluslararası platforma taşıma seçeneğini de kullanabileceklerini" söyledi.

Yunanistan ile Polonya'nın bu konuda işbirliği yapmaları kolay olmayacak. Varşova'da milliyetçi muhafazakâr Hukuk ve Adalet partisi, Atina'da ise solcu Tsipras liderliğindeki hükümet iş başında. Siyasi bakımdan iki hükümetin üzerinde anlaşabildikleri ender konular arasında tazminat talepleri de var. Bu ortaklık iç politika açısından önemli. Her iki ülkede de önümüzdeki yıl genel seçimler ve Avrupa Parlamentosu seçimleri yapılacak. Polonya'da da Yunanistan'da da savaş tazminatı konusunu işleyerek puan toplamak mümkün. Polonya'da halkın yarısından fazlası Almanya'dan tazminat talep edilmesini yerinde buluyor.

Hükümet sözcüsü Seiffert Deutsche Welle'nin, Polonya ile Yunanistan'ın savaş tazminatı konusunda işbirliği yaptıklarından haberleri olup olmadığı sorusunu kaçamak yanıtladı. Seiffert "Doğrusunu söylemek gerekirse, böyle bir bilgiye sahip değilim. Polonya ile Yunanistan'ın anlaştıkları gibi bir bilgi şaşırtıcı olurdu. Ama elimde böyle bir bilgi yok dedi.

Christoph Hasselbach, Rosalia Romaniec

© Deutsche Welle Türkçe

Kaynak/Source: